

70 ANI A CERCETĂRILOR ŞTIINŢIFICE ÎN CADRUL CATEDREI MEDICINĂ SOCIALĂ ŞI MANAGEMENT SANITAR „NICOLAE TESTEMIŢANU”

Dumitru Tintiuc – dr. hab. în medicină, prof.univ., Tudor Grejdean – dr. hab. în medicină, prof.univ., Leonid Margine – conf. univ., dr. în medicină, Alexandru Lavric – lector superior, Universitatea de Stat de Medicină şi Farmacie „Nicolae Testemiţanu”, Catedra Medicină Socială şi Management Sanitar „Nicolae Testemiţanu”

Rezumat

În lucrare se descrie perioada istorică din anul 1945 până în prezent a cercetărilor ştiinţifice realizate de colectivul Catedrei Medicină Socială şi Management Sanitar „Nicolae Testemiţanu”, care includ direcţiile ştiinţifice: rezultatele cercetărilor ştiinţifice, participări la diferite foruri ştiinţifice. Scopul lucrării este de a estima dezvoltările ştiinţifice efectuate de către diferiţi conducători a acestei catedre în această perioadă de timp, care au inclus problemele de Medicină Socială, management şi organizarea asistenţei medicale populaţiei din mediul rural şi urban în diferite etape de dezvoltare a societăţii.

Cuvinte-cheie: catedra, argumente, rezoluţie, decizie

Summary. 70 Years of scientific research within the department of social medicine and management “Nicolae Testemitsanu”

In this article are described a short history of the development of science from 1945 till now in the chairman. Public Health and Management “Nicolae Testemitsanu” that included: - The direction of science; - Scientific manifestations; - Participation at different scientific forums; - Publicities articles. Aiming to evaluate an analysis of the development of scientific research performed by leaders and academic staff of the chair, who included issues regarding Public Health and the management of health services provided to urban and rural population on different levels of the development of society.

Key words: chair, argumentation, resolution, decision

Резюме. 70-лет развития научных исследований в составе кафедры общественного здоровья и менеджмента «Николая Тестемицану»

В работе описывается исторический период с 1945 по сегодняшний день развитие научных исследований на кафедре Общественного Здоровья и Менеджмента «Николая Тестемицану» которые включает следующие направления: - Научные результаты исследований; - Участие в различных научных форумах; - Научные опубликованные работы. С целью определения развития научных исследований проводимых руководителями и коллектива кафедры, которые включили проблемы общественного здоровья и менеджмента в организации медицинской помощи сельского и городского населения в различных этапах развития общества.

Ключевые слова: кафедра, обоснование, резолюцию, решение

Introducere

Activitatea de cercetare la Catedra Medicină Socială şi Management Sanitar „Nicolae Testemiţanu” pe parcursul a 70 ani de la fondare se desfăşoară în conformitate cu Carta Universităţii, Regulamentul activităţii de cercetare ştiinţifică, Regulamentul departamentului de cercetare ştiinţifică, aprobate de Senatul Universităţii.

Activitatea de cercetare ştiinţifică la catedră este structurată pe următoarele procese:

- programe de cercetare, granturi, contracte;
- manifestări ştiinţifice;
- valorificarea rezultatelor cercetării ştiinţifice prin publicaţii, brevete, produse etc.
- premierea rezultatelor obţinute în activitatea de cercetare ştiinţifică;
- raportarea, analiza şi îmbunătăţirea rezultatelor activităţii de cercetare ştiinţifică;

- acţiuni de mediatizare, informare.

Material şi metode: s-a efectuat un studiu transversal a cercetărilor realizate în cadrul catedrei Medicină Socială şi Management Sanitar „Nicolae Testemiţanu” în perioada 1945 până în prezent. Materialele primare au servit dările de seamă, legile, ordinele aprobate de către Ministerul Sănătăţii în această perioadă.

Rezultate şi discuţii: Influenţa din ce în ce mai puternică a factorului social asupra sănătăţii publice, face inevitabilă fondarea în anul 1945 a catedrei de organizare a ocrotirii sănătăţii. Fondator şi prim şef al catedrei a fost adjunctul comisariului norodnic al Ocrotirii sănătăţii a RSSM, medicul sanitar principal al republicii, doctor în medicină, conferenţiarul - Moisei Iacob Ghehtman. Fiind un mare specialist în domeniul său de activitate M. Ghehtman este autorul a peste 180 lucrări ştiinţifice, inclusiv 10 monografii.

Pe parcursul a 28 de ani de activitate în funcție de șef al catedrei D-lui a pregătit o nouă pleadă de organizatori ai ocrotirii sănătății, printre care 4 doctori habilitați și 32 doctori în medicină.

În plan științific și practic catedra încă din anii de după război a ales ca problemă prioritară studiul, perfecționarea și promovarea noilor forme organizatorice de asistență medicală populației rurale.

În acest context catedra sub conducerea profesorului M.Ghehtman în anii 60 a efectuat primul studiu al sănătății a populației, preponderent rurale, iar pe baza lui au fost elaborate normative noi de asigurare a populației cu cadre, paturi, s-a efectuat planificarea amplasării și dezvoltării instituțiilor sanitare din Republică.

A fost argumentat științific regulamentul unirii instituțiilor de ambulator cu cele spitalicești la toate nivelurile ierarhice (circumscripția medicală rurală, centrele raionale, orașele, centrele republicane). În anul 1963 au fost propuse și acceptate punctele sănătății de tip nou în localitățile rurale, bucătăriile, cu rețeaua de puncte de distribuție a produselor lactate pentru copiii de la sate.

Un aport deosebit în dezvoltarea cercetărilor științifice îi revine marelui savant Nicolae Testemițanu, care pătrunde cu toată responsabilitatea în necesitățile ocrotirii sănătății și începe un studiu profund și vizat al sănătății populației. Rezultatele acestor studii scot în evidență particularitățile sistemului de organizare a asistenței medicale la nivel rural, care lăsate de vreme în neatenția organelor de conducere au adus medicina rurală la un dezastru total.

Pentru argumentarea științifică a acestor elaborări în 1976 la catedră a fost fondat laboratorul problematic în care au fost încadrați 6 colaboratori științifici. Acestea din urmă au adus un aport colosal în domeniul perfecționării asistenței medicale de ambulator, inclusiv, a mamei și copilului, serviciului de urgență, asistenței medicale spitalicești etc.

În baza acestor studii s-au verificat și elaborat normativele de paturi și cadre a serviciului de ambulator. S-a elaborat o noua concepție de apropiere a nivelurilor de asistență medicală populației rurale și urbane, iar pe baza aceasta elaborarea unui plan de dezvoltare și amplasare a rețelei de instituții medicale din întreaga republică.

Sub conducerea prof. Nicolae Testemițanu în colaborare cu Institutul de proiectare „Moldghiprograjdanelstroi”, Institutul de matematică al AȘ RM și catedra de matematică și cibernetică a Universității de Stat s-au elaborat proiecte de ambulatorii medicale rurale (4 categorii) și puncte medicale rurale (3 categorii), destinate pentru înnoirea radicală a bazei tehnico-materiale a ocrotirii sănătății de la sate și asigurarea asistenței medicale de ambulator specializată

populației rurale la locul de trai. Aceste proiecte cât și planul lor de amplasare și construcție în perspectivă au fost aprobate de MS și prin decizia Guvernului republicii din 13.10.83 și 11.10.88. Autorii acestor realizări sub conducerea prof. Nicolae Testemițanu au fost distinși cu titlul onorific de Laureat al Premiului de Stat al RM în domeniul științei și tehnicii (1983). Astăzi în republică sunt construite și funcționează mai mult de 140 de ambulatorii de tip nou și peste 300 de puncte medicale.

Ambulator de categoria a III-ea, satul Speiea raionul Anenii Noi.

În același an, pentru realizări de valoare în acest domeniu printr-un ordin special al Ministerului Ocrotirii Sănătății al URSS catedra de medicină socială și organizarea ocrotirii sănătății condusă de profesorul universitar, Nicolae Testemițanu este numită, ca Centru coordonator unional pe problemele ocrotirii sănătății populației rurale în regiunile dens populate în cadrul Institutului de cercetări științifice N. Semașco (Moscova). În anul 1982 la inițiativa profesorului universitar Nicolae Testemițanu organizează primul congres al specialiștilor în domeniul organizării ocrotirii sănătății la tema „Căile de optimizare a diferențelor în acordarea asistenței medicale populației mediului urban și rural”.

Raportul profesorului universitar Nicolae Testemițanu la primul congres al specialiștilor în domeniul organizării ocrotirii sănătății la tema „Căile de optimizare a diferențelor în acordarea asistenței medicale populației urbane și rurale”.

Mai târziu sub conducerea prof. universitar Eugen Popușoi la catedră sunt precăutate problemele medico-sociale ale medicinei și ocrotirii sănătății precum sunt: traumatismul, mortalitatea infantilă, avortul și metodele de planificare a familiei, perspectiva proceselor, demografice, invaliditatea la copii, problemele dirijării ocrotirii sănătății, dreptul civil în noile condiții ale societății precum și unele aspecte ale istoriei medicinei.

În conformitate cu rezultatele studiilor științifice efectuate de colectivul catedrei au fost implementate în practică următoarele rezultate științifice, printre care: argumentarea științifică a formelor de organizare a asistenței „medicale populației rurale în perspectivă (D.Tintiuc, J.Pasecinic, F.Spinei, M.Raevschi 1984); căile de formare a rețelei instituțiilor spitalicești la rural (D.Tintiuc, F.Spinei 1985); asistența medicală de ambulator populației rurale (J.Pasecinic 1986); planul de dezvoltare și amplasare a instituțiilor spitalicești din RM până în anul 2005 (D.Tintiuc, J.Pasecinic, F.Spinei, M.Raevschi, V.Pantea 1989); reglementarea investigațiilor, tratamentului și reabilitării bolnavilor pe 18 profiluri la etapele asistenței medicale populației rurale (N.Iodco, L.Spinei 1990); organizarea activității staționarului de zi pentru copii (1990); organizarea lucrului medicului-pediatru de sector (1990); organizarea asistenței curativo-profilactice a copiilor din localitățile rurale (1991); organizarea controlului medical dinamic a persoanelor din grupele de risc a profilactoriilor sătești (L.Spinei, S.Ștefăneț 1991); expertiză medicală a incapacității de muncă (1992); dezvoltarea psihomotorie a copilului (1993); programa de profilaxie a alcoolismului în ocrotirea sănătății (1993); planificarea familiei și centrului de sănătate a reproducerii (J.Coțofan 1994) etc.

Catedra de medicină socială și management sanitar FPM a fost organizată în 1969 în baza centrului de igienă socială și organizare a ocrotirii sănătății. Fondatorul catedrei a fost doctorul habilitat în științe medicale, profesorul V.Kant, autor a 215 lucrări științifice, inclusiv 12 monografii. Sub conducerea profesorului V.Kant au fost pregătite și susținute 4 teze de doctor habilitat și 17 teze de doctor în medicină. V.Kant a fost inițiatorul folosirii metodelor economico-matematice și cibernetice în planificarea sistemului de sănătate din Republica Moldova.

Din 1982 până în 1996 catedra este condusă de doctorul habilitat în medicină, profesorul universitar I.Prisacaru autorul a mai mult de 200 publicații științifice, inclusiv 8 monografii consacrate problemelor sociale a morbidității, mortalității, traumatismului și organizării asistenței medicale populației din mediul urban și rural. Profesorul Ion Prisacaru prin cercetările sale științifice a fondat o direcție nouă de studiere a

aspectelor sociale a traumatismului și altor boli răspândite, a propus și a realizat în practică metode de prognozare a dinamicii și nivelului diferitor tipuri de traumatisme și maladii.

În decurs de peste 10 ani a argumentat științific și a adresat spre organele de administrare locală și departamente ramurale modele de Programe complexe de întremare, menținere și îmbunătățire a sănătății populației din Republica Moldova.

La inițiativa Profesorului Ion Prisacaru cu implicarea colectivului catedrei au fost implementate în practică diverse metode și forme noi de organizare a asistenței medicale: „Organizarea asistenței medicale a muncitorilor după principiul teritorial-profesional”, „Ajutorul medical de urgență populației rurale”, „Organizarea asistenței medicale a populației în ambulatoriile medicale rurale și aprecierea eficacității activității lor”, „Formele colective de organizare și remunerare a muncii personalului medical”, „Activitatea profesională a medicului de familie”, Organizarea ajutorului traumatologic populației”, „Organizarea asistenței medicale copiilor în circumscripțiile rurale”.

Sub conducerea profesorului I.Prisacaru au fost pregătiți 13 candidați și consultați 4 doctori în științe medicale. I.Prisacaru este unul din fondatorii și conducătorul laboratorului de cercetări științifice în problema modelării asistenței medicale în condițiile de tranziție la economia de piață unde au activat doctorii în medicină, colaboratorii științifici superiori T.Grejdeanu, M.Palanciuc, Zinaida Cobelean, colaboratorul științific V.Guțul, colaboratorii științifici inferiori L.Condratiuc și A.Lavric, laboranții L.Hristofor și A.Galbici, care au o vechime și o activitate bogată de lucru.

Este președinte al secției „Problemele sociale în ocrotirea sănătății” a Asociației Sociologilor din Moldova și conducătorul proiectului a societății republicane „Omul și biosfera”.

D-l I.Prisacaru a depus un lucru de mare importanță în domeniul definitivării căilor de dezvoltare a asistenței medicale populației de la sate prin întocmirea și realizarea planurilor de conlucrare științifică cu catedrele și secțiile respective din Rusia (Novosibirsk), Ungaria (Universitatea din Peci), Bulgaria (Universitatea din Plovdiv) și România (Universitatea din București și Iași). În acest domeniu se întreprind cercetări comune și publicații în edițiile din țară și peste hotare.

La catedră se efectuează investigații științifice. Sub conducerea profesorului I.Prisacaru, pe parcursul anilor 1984-1994 au fost finisate și susținute 12 teze de doctor în medicină (conferențiarilor: M.Cecan, S.Poliudov, A.Leșanu, T.Spinei, colaboratorii științifici

superiori: T.Grejdianu, M.Palanciuc, Z.Cobelea și competitorii catedrei: D.Noroc, V.Lapte, G.Morari, E.Penin, C.Buga.

Din 1997 până în prezent catedra este condusă de doctorul habilitat în medicină, profesorul universitar D.Tintiuc. Direcțiile prioritare de cercetare a catedrei Medicină Socială și Management Sanitar „Nicolae Testemițanu” în această perioadă sunt:

1. Problemele actuale ale sănătății populației și reformele asistenței medicale din Republica Moldova.

2. Epidemiologia bolilor cronice netransmisibile și organizarea asistenței medicale specializate în mediul urban și rural din Republica Moldova.

Catedra și laboratorul ei sub conducerea profesorului D.Tintiuc efectuează cercetări științifice privind evaluarea stării de sănătate a populației și organizarea asistenței medicale în condițiile implementării asigurărilor medicale obligatorii. Se studiază sănătatea familiei și se elaborează actele normative privind orientarea sistemului de sănătate spre îngrijiri primare prin intermediul medicului de familie. Sunt utilizate metode epidemiologice de cercetare a bolilor cronice netransmisibile și măsurile profilactice de prevenire a lor precum și căile, direcțiile principale de ameliorare a stării de sănătate a populației republicii.

În vederea sporirii eficacității cercetărilor științifice catedra colaborează cu sociologi, matematicieni de la Academia de Științe, specialiști de la instituțiile de proiectare, alți specialiști din republică precum și de peste hotarele ei: din Cehoslovacia, Ungaria, Bulgaria, Rusia, Ucraina, Italia, Franța, România ș.a. În scopul îmbunătățirii procesului de instruire și cercetărilor științifice, în prezent, s-au stabilit relații științifice cu catedrele de același profil din or. Iași (România), Odesa, București, Cluj-Napoca, Sibiu. Se face totul pentru îmbogățirea practicii pedagogice și sporirea eficienței investigațiilor științifice.

La inițiativa colectivului catedrei la 12.X.2007 a fost organizat și desfășurat al III-lea congres al specialiștilor din domeniul medicinei sociale și managementului consacrat jubileului 80 de ani a profesorului Nicolae Testemițanu.

Deschiderea festivă la al III-lea congres al specialiștilor din domeniul sănătății publice și managementului, 12.X.2007.

În rezoluția congresului s-a argumentat, că direcțiile de dezvoltare trebuie concepute drept un organism integru, care să cuprindă toate sferele sistemului de sănătate pe verticală și orizontală, la care au conturat noi sarcini care urmează a fi realizate în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar din Republica Moldova, menite să contribuie la aplicarea în practică a strategiilor de dezvoltare a sistemului sănătății, cum ar fi:

- Consolidarea științei și practicii în domeniul Medicinii Sociale și Managementului Sanitar în vederea realizării strategiilor de dezvoltare în sistemul de sănătate.

- Perfecționarea formelor de gestionare, în conformitate cu cerințele actuale și a experienței internaționale în domeniul Sănătății Publice și Managementului;

- Participarea la elaborarea și implementarea politicii de sănătate, a actelor legislative și normative necesare pentru reformele structurale ale sistemului sănătății.

Sub conducerea profesorului D. Tintiuc colectivul catedrei a publicat 352 articole, indicații metodice 30, monografii 13, manuale 5, teze de doctor în medicină 13, teze de doctor habilitat 2.

Concluzii:

1. Îmbunătățirea rezultatelor activității de cercetare trebuie să se bazeze pe indicatorii de performanță ai proceselor cercetării; este foarte important ca acțiunile viitoare să se bazeze pe componentele unui plan strategic de cercetare a catedrei pentru anii 2011–2020.

2. Evoluția din ultimii ani a cercetărilor efectuate în cadrul catedrei este una pozitivă și pentru menținerea acestei evoluții sunt necesare eforturi susținute la toate nivelurile: departament cercetare – centre de cercetare – facultate – catedre – cadre didactice.

3. Pentru ca sistemul cercetării științifice să fie unul funcțional și orientat spre îmbunătățire continuă este necesară stabilirea de obiective generale pentru activitatea de cercetare și obiective specifice pentru fiecare proces, care apoi trebuie corelate cu obiective la nivel de facultate, catedră, cadru didactic.

Bibliografie

1. Legea ocrotirii sănătății – nr. 411 – XIII din 28.03.1995.
2. Duda Rene Corneliu. Sănătate Publică și Management. Iași, 1996 – 211 p.
3. Enăchescu D. – Medicină socială note și suporturi de curs. – București, 1992. – 248 p.
4. Enăchescu D., Marcu G. – Sănătate Publică și Management – Editura ALL, /București, 1994/.
5. Tintiuc D., Grossu Iu. Grejdeanu T., Spinei L., Ciocanu M., Raevschi M., Onceanu M., Moraru C., Savin

V., Iodco N., Poliudov S., Badan V., Lavric Al. Sănătate Publică și Management (manual). Chișinău., Tipografia Centrală 894 p., a. 2007.

6. Ghidul muzeului Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu”. Medicina, Chișinău, 2012. 224 p.